

IZVJEŠTAJ

SA XI SASTANKA PODODBORA ZA TRGOVINU, INDUSTRIJU, CARINE, POREZE I SARADNJU SA DRUGIM ZEMLJAMA KANDIDATIMA

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) u punoj primjeni je od 1. maja 2010. godine. Kako bi se obezbijedilo pravilno i potpuno sprovođenje SSP-a, formirano je sedam pododbora. Sastanci pododbora imaju za cilj informisanje Evropske komisije (EK) o najvažnijim crnogorskim reformama, kao i praćenje implementacije SSP-a i završnih mjerila za konkretna poglavlja. Do sticanja punopravnog članstva u EU održavaće se jednom godišnje.

Jedan od sedam pododbora je i Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima, u čijoj su nadležnosti sledeća pregovaračka poglavlja:

- Poglavlje 1 – Slobodno kretanje robe,
- Poglavlje 16 – Oporezivanje,
- Poglavlje 20 – Preduzetnička i industrijska politika,
- Poglavlje 29 – Carinska unija i
- Poglavlje 30 – Vanjski odnosi.

U dosadašnjem periodu održano je 11 sastanka Pododbora, i to: 26. maja 2008. godine u Podgorici, 3. aprila 2009. godine u Briselu, 25. marta 2010. godine u Podgorici, 18. februara 2011. godine u Biselu, 8. marta 2012. u Podgorici, 19. aprila 2013. godine u Biselu, sedmi sastanak 2 - 3. jula 2014. godine u Podgorici, osmi sastanak 16. juna 2015. godine u Podgorici, putem video-konferencije, deveti sastanak 16. juna 2016 u Podgorici putem videokonferencije, deseti sastanak je održan u Briselu, 3. oktobra 2017. i 11. sastanak 23. oktobra 2018. u Podgorici. U cilju održavanja sastanka, Vlada Crne Gore je na sjednici od 27. septembra 2018. godine utvrdila Platformu za učešće crnogorske delegacije na sastanku Pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima¹, koju je dostavilo Ministarstvo ekonomije. U prilogu Platforme dostavljen je i materijal za sastanak, sa pratećim aneksima, koji je proslijeđen Komisiji, u skladu sa procedurom, prije sastanka. Materijal je obuhvatao inovirane informacije u odnosu na prethodni izvještajni period..

1. OTVARANJE SASTANKA, UVODNE NAPOMENE I USVAJANJE DNEVNOG REDA

U radu sastanka učestvovali su predstavnici državnih organa i institucija Crne Gore s jedne strane, i predstavnici nadležnih generalnih direktorata Evropske komisije (EK). Sastanak Pododbora je u ime Crne Gore otvorio Marko Mrdak, zamjenik glavnog pregovarača Crne Gore sa Evropskom unijom, a u ime Evropske komisije, Barbara Jesus Gimeno.

Sastanak je imao za cilj da ukaže na ostvareni napredak u prethodnom periodu. Dnevni red je usvojen bez izmjena.

U prezentaciji materijala i odgovorima na pitanja sa crnogorske strane bile su uključene sledeće institucije, i to kako slijedi po oblastima: **Slobodno kretanje robe** – Ministarstvo ekonomije, Institut za standardizaciju, Zavod za metrologiju, Akreditaciono tijelo, i Uprava za inspekcijske poslove; **Trgovina** - Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo finansija, CBCG, MONSTAT i Investiciono-razvojni fond (IRF); **Industrija** - Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo finansija, Direkcija za mala i srednja preduzeća, IRF, Ministarstvo nauke, i Ministarstvo održivog razvoja i turizma; **Carinska unija** - Ministarstvo finansija i Uprava carina; **Oporezivanje** - Ministarstvo finansija i Poreska uprava.

2. SLOBODNO KRETANJE ROBE

Predstavnici EK su zahvalili na dostavljenom prilogu koji sadrži podatke o realizovanim obavezama u okviru ovog poglavlja. Predstavnik Crne Gore je istakao da je u periodu nakon dostavljanja priloga, EK dostavljen nacrt Akcionog plana za implementaciju strategije Slobodno kretanje roba 2018-2020, kao i da će Predlog zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti biti dostavljen na davanje sugestija, nakon usaglašavanja teksta zakona sa relevantnim institucijama.

U odnosu na prethodno, predstavnik EK je izrazio interesovanje za implementaciju postojećih sektorskih strategija (metrologije, akreditacije, standardizacije i tržišnog nadzora), i postojanje planova za izradu novih strateških dokumenata.

U vezi sa implementacijom Strategije za razvoj metrologije u Crnoj Gori 2016-2018, Komisija je informisana da Zavod za metrologiju sprovodi aktivnosti definisane navedenom strategijom i prati realizaciju istih. U izvještajnom periodu, Zavod za metrologiju dobio je status naučno-istraživačke ustanove ispunjavanjem svih potrebnih kriterijuma, a od skoro ima i status inovativne ustanove, što mu omogućava prijavu za učešće za nacionalne i istraživačke projekte, vezane za međunarodne aktivnosti. Ratifikacija Metarske konvencije omogućila je Crnoj Gori da po prvi put ravnopravno učestvuje na Generalnoj konferenciji za tegove i mjere u Parizu. U Crnoj Gori postoje nacionalne-kalibracione laboratorije, tako da je uspostavljen sistem metrološke sledljivosti u zemlji. Takođe, Zavod učestvuje u realizaciji vremena i nastavlja sa popularizacijom sistema jedinica.

Što se tiče administrativnih kapaciteta, Komisija je informisana da Zavod za metrologiju priprema novi Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta, kojim će se predvidjeti povećanje radnih mjesta u narednih dvije godine. Očekuje se da pravilnik bude usvojen početkom 2019. godine

U dijelu koji se odnosi na akreditaciju, Komisija je informisana da je u izvještajnom periodu usvojen novi Statut Akreditacionog tijela Crne Gore. Glavni strateški cilj ATCG u narednom periodu jeste apliciranje i potpisivanje EA MLA Sporazuma. Očekuje se da aplikacija bude predata sredinom 2019. godine.

Kada su u pitanju administrativni kapaciteti, u ATCG-u angažovano je 7 stalno zaposlenih koji obavljaju isključivo stručne poslove u skladu sa Zakonom o akreditaciji. Takođe, po potrebi se angažuju ocjenjivači i tehnički eksperti koji se nalaze u bazi ATCG-a. EK je informisana da, u odnosu na broj akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i obim poslova, ATCG ima dovoljan broj zaposlenih. U zavisnosti od obima posla, razmotriće se i potrebe za buduća zapošljavanja u ATCG-u.

U dijelu tržišnog nadzora, EK je informisana da su ciljevi Strategije tržišnog nadzora iz 2009. godine ispunjeni, a da je priprema nove strategije uslovljeno novim EU zakonodavnim okvirom čije usvajanje se očekuje u narednom periodu. Nadzor proizvoda na tržištu sprovodi se kontinuirano u skladu sa Opštim programom nadzora proizvoda na tržištu za 2018. godinu, te da je u pripremi Predlog Opšteg programa nadzora za 2019. godinu. Istaknuta je dobra saradnja Uprave za inspekcijske poslove sa svim relevantnim institucijama, a naročito sa Upravom carina. Preko Kontakt tačke za brzu razmjenu informacija između organa nadzora proizvoda na tržištu, koja funkcioniše u okviru Uprave za inspekcijske poslove, javnost se redovno obavještava o svim opisanim proizvodima nađenim na tržištu Crne Gore.

Što se tiče administrativnih kapaciteta, Komisija je informisana da broj zaposlenih ne odgovara broju radnih mjesta koji je sistematizovan. Najveći problem predstavljaju radna mjesta koja zahtijevaju specijalistička zvanja (npr. inspektore za građevinske proizvode), jer na konkurse nije bilo odziva kadrova za navedena radna mjesta. U cilju rješavanja ovog problema, Uprava za inspekcijske poslove radi na kontinuiranoj edukaciji postojećih administrativnih kapaciteta.

U odnosu na statističke podatke tj. da su samo dvije od ukupno 1521 inspekcijskih kontrola obavljene po žalbama potrošača, EK je zatražila dodatna pojašnjenja o načinu podnošenja prijave/žalbi od strane potrošača. U ovom dijelu dato je pojašnjenje svih mehanizama podnošenja žalbi, uloge dežurnog inspektora koji prima sve pritužbe putem telefona, web stranice Uprave za inspekcijske poslove, kao i kampanju "Budi odgovoran". U vezi sa podatkom koji se odnosi na uništavanje proizvoda, EK je informisana da je zemlja porijekla za većinu ovih proizvoda Kina i Turksa, a u odnosu na predmete za koje je podniet zahtjev Sudu za prekšaje, istaknuto je da se radi o slučajevima u kojima su proizvodi za koje su utvrđene nepravilnosti i naložene mjere ponovo stavljeni na tržište Crne Gore.

Što se tiče oblasti standardizacije, Komisija je informisana da Strategija razvoja standardizacije utvrđuje principe i načela standardizacije te će i nakon 2018. godine biti primjenjiva. Istaknuta je dobra saradnja ISME-a sa relevantnim institucijama u Crnoj Gori. Takođe, istaknuta je dobra regionalna saradnja sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država. Pokazatelj dobre

saradnje nacionalnih tijela za standardizaciju iz regiona jeste organizacija Balkanske konferencije za standardizaciju čiji će domaćin 2019. godine biti Crna Gora. EK je pozvala Crnu Goru da informiše o planovima za punopravno članstvo u CEN/CENELEC, jer je navedenim strateškim dokumentom isto bilo planirano za 2018. godinu. U odnosu na prethodno, EK je informisana da se očekuje da ISME pošalje aplikaciju do kraja 2019. godine, jer je kroz nacionalni IPA projekat čija se realizacija očekuje, planirana nadogradnja informacionog sistema koji bi bio kompatibilan sa informacionim sistemom CEN/CENELECA, što će Institutu pomoći na putu za punopravno članstvo u pomenutim organizacijama.

Što se tiče administrativnih kapaciteta, u Institutu radi trenutno 17 zaposlenih koji obezbjeđuju adekvatno funkcionisanje institucije u skladu sa prioritetima.

U odnosu na pitanje EK koje se odnosilo na planove za izradu novih sektorskih strategija, predstavnici Crne Gore su istakli da će odluka biti donesena nakon sprovedene analize potreba za izradom novih strateških dokumenata, a naročito uzimajući u obzir da su kroz Strategiju Crne Gore za sprovođenje pravne tekovine u oblasti Slobode kretanja roba utvrđene sve aktivnosti i obaveze u okviru ovih oblasti. Ukoliko Crna Gora donese odluku i pristupi izradi strateških dokumenata, iste će biti pripremljene poštujući Metodologiju za izradu strateških dokumenata koji je usvojila Vlada Crne Gore.

U odnosu na administrativne kapacitete svih institucija infrastrukture kvaliteta, predstavnici EK su zatražili dodatne informacije koje se odnose na vezu između plana optimizacije tj. reforme državne uprave i planova za nova zapošljavanja. Predstavnici Crne Gore su informisali EK da će se, u cilju ispunjavanja obaveze Crne Gore u procesu pristupanja da obezbijedi adekvatne administrativne kapacitete, iznaći najoptimalniji model tj. rješenje koje podrazumijeva preusmjeravanje postojećeg kadra iz jedne u drugu instituciju uz adekvatnu obuku i edukaciju.

Preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti:-tačka 2. Slobodno kretanje robe

- Evropska komisija je pozvala CG da dostavi podatke o zaposlenima u institucijama infrastrukture kvaliteta kao i planove za nova zapošljavanja i da o tome redovno informiše EK.

3. TRGOVINA

Predstavnici EK su pozitivno ocijenili aktivnosti u oblasti trgovine, sa posebnim osvrtom na prvi pregled trgovinskih politika Crne Gore sproveden od strane članica Svjetske trgovinske organizacije (STO) aprila o.g. u Ženevi.

Tokom pripreme za sastanak Crna Gora je dostavila detaljne podatke o napretku u oblasti trgovine, uključujući i statističke podatke o robnoj razmjeni i stranim direktnim investicijama. EK je konstatovala da tradicionalno postoji neslaganje podataka u dijelu izvoza iz Crne Gore u EU (oko 25%). EU i zemlje CEFTA-e su najznačajniji trgovinski partneri Crne Gore, a najveća vrijednost ostvarene spoljnotrgovinske robne razmjene sa zemljama EU je ostvarena u 2008. godini.

Kad je u pitanju dalje usaglašavanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, Komisija je informisana da je na predlog Zakona o kontroli izvoza roba dvostruke namjene dobijena saglasnost Sekretarijata za zakonodavstvo (tekst je usaglašavan tri mjeseca). Trenutno je u izradi tabela usklađenosti, i očekuje se da će nacrt Zakona sa pratećom tabelom biti u najkraćem roku dostavljen na mišljenje Komisiji. Nakon dobijanja pozitivnog mišljenja od strane Komisije isti se šalje na usvanje Vladi i Skupštini, a očekuje se da bude usvojen od strane Skupštine do kraja IQ/2019. godine. Sugestija EK bila je da bi bilo veoma korisno da Zakon bude usvoje do aprila 2019. godine, kada se dostavlja Izvještaj o napretku.

Crna Gora je procesu pristupanja Vasenarskom aranžmanu (WA). Zvanična aplikacija za pristupanje dostavljena je 2015. godine. Izvjestilac za Crnu Goru je Bugarska, dok su koizvjestioci Slovenija i Njemačka. Crna Gora je dostavila kompletnu legislativu, te je primila zvaničnu delegaciju WA maja

2017. godine u Podgorici, kada su konstatovane i riješene dodatne tehničke nejasnoće. Crna Gora nema proizvodnih kapaciteta, a nacionalno zakonodavstvo je u najvećoj mjeri usaglašeno sa važećom Regulativom 428/2008. Jedina neusaglašenost se odnosi na uvođenje globalnih i generalnih dozvola, koje se u skladu sa postojećim predlogom Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene, ali i pravnom tekovinom EU, mogu primjenjivati od dana pristupanja EU. Polazeći od navedenog, na više regionalnih sastanaka od izvjestioca i država koizvjestioca je traženo da pruže potrebnu podršku za pristupanje, a posljednji sastanak na kome se raspravljalo o aplikaciji Crne Gore održan je 23. oktobra o.g. u Beču. Crna Gora radi i na pristupanju australijskoj grupi.

Vezano za izvozne kredite pojašnjeno je da je članom 12 Zakona o Investiciono – razvojnom fondu Crne Gore¹ između ostalog, kao djelatnost Investiciono - razvojnog fonda definisano i osiguranje izvoza roba i usluga iz Crne Gore od netržišnih rizika. Izrada podzakonskih akata, kojim će se urediti bliži uslovi i način obavljanja poslova osiguranja izvoza i odobravanja kredita za podsticanje izvoza, je u toku.

Vezano za završno mjerilo, EK je naglasila da je neophodno da bude informisana o svim eventualnim izmjenama Akcionog plana za usaglašavanje sa *acquis*.

Konstatovano je da u narednom periodu nije planirano jačanje administrativnih kapaciteta kroz nova zapošljavanje, ali da se isto odvija kroz koontinuirane obuke. Crna Gora će dostaviti Komisiji informacije o realizovanim STO obukama za različite oblasti trgovine zaključno sa oktobrom 2018 g.

U dijelu aktivnosti koje proizlaze iz članstva u STO-u EK je pozdravila prvi pregled trgovinskih politika sproveden od strane STO članica. Sastanak Tijela za pregled trgovinskih politika, na kome su razmatrane politike Crne Gore, održan je aprila o.g. u Ženevi. Istaknuto je da je sastanak po viđenju EU bio izuzetno uspješan, i da je Crna Gora označena kao bitan član Organizacije. U odnosu na obaveze sa sastanka, Crna Gora je između ostalog izvijestila o dostavljenim notifikacijama, kao i da još uvijek nisu dostavljene samo TBT notifikacije. Takođe konstatovano da je Crna Gora jedna od rijetkih članica koja redovno dostavlja notifikacije, kao i da je do sada dostavljena ukupno 121 notifikacija.

Kako je Sporazum o trgovinskim olakšicama (TFA), prvi i jedini multilateralni sporazum donijet od osnivanja STO, EK je pokazala interesovanje i za aktivnosti u ovom dijelu. Nakon što je informisana da je Vlada usvojila Strategiju trgovinskih olakšica na sjednici iz marta o.g, EK je zatražila Akcioni plan za primjenu Strategije u cilju boljeg razumijevanja budućih aktivnosti. EK je informisana da je tekst Strategije na crnogorskom i engleskom jeziku dostupan na sajtu Ministarstva finansija², dok će Akcioni plan biti naknadno dostavljen³. Takođe, ista je dostupna i na sajtu Ministarstva ekonomije, u dijelu sajta koji se odnosi na STO⁴. Bilo je riječi o Nacionalnom komitetu za trgovinske olakšice (Komitet), koji funkcioniše po principu kopredsjedavanja između Ministarstva finansija i Ministarstva ekonomije. Ovom prilikom je naglašeno da isti pored predstavnika nadležnih organa čine i udruženja privatnog sektora.

EK je podsjetila na obavezu dostavljanja notifikacija vezanih za transparentnost po STO Sporazumu o trgovinskim olakšicama i dogovoreno je da iste prije slanja STO članicama budu dostavljene EK na uvid. Vezano za dostupnost informacija, preporuka Komisije je da bi bilo korisno da sve informacije (dvojezično) vezano za rad Komiteta budu dostupne na jednoj web-stranici. U skladu sa pomenutim, a u kontekstu STO pruzetih obaveza Ministarstvo ekonomije je na svom zvaničnom kreiralo web

¹ "Sl. list CG", br. 88/09, 40/10, 80/17.

² http://www.mif.gov.me/biblioteka/strateska_dokumenta

³ Akcioni plan je dostavljen predstavniku Delegacije EK u Podgorici 25. oktobra 2018. godine.

⁴ http://www.mek.gov.me/en/WTOLIBRARY/Strategic_documents?alphabet=lat

portalu posebnu stranicu koja se odnosi na STO⁵. Na taj način omogućeno je da sve neophodne informacije o ovoj Organizaciji budu dostupne na jednom mjestu. Fokusrajući se na temu, dat je prikaz procesa pristupanja Crne Gore STO-u i preuzetih obaveza. Istovremeno su obuhvaćeni STO sporazumi, radna tijela Organizacije, aktuelnosti u odnosu na Crnu Goru i aktivnosti u okviru STO, značajne publikacije, informacije o održanim Ministarskim konferencijama, notifikacije, crnogorskoj legislativi iz oblasti trgovine, kao i druge informacije.

Primjena CEFTA Sporazuma ocijenjena je pozitivno. Komisija je pozdravila aktivnosti, koje se preduzimaju u pogledu Dodatnih Protokla (DP) 5, 6 i 7. Takođe je naglasila i ukazala na značaj ispunjenja svih obaveza iz Akcionog plana za uspostavljanje regionalnog ekonomskog područja. Dodatno, komesar Han je premijeru Markoviću dostavio pismo u cilju dostavljanja informacija o aktivnostima vezi sa uspostavljanjem REA.

U dijelu primjene obaveza iz DP 5 EK je informisana da je usaglašavanje memoranduma o razmjeni podataka između Uprave carina i ostalih organa uključenih u carinjenje robe u završnoj fazi i da će brzo biti potpisan. Kad je u pitanju validacija statusa ovlašćenog privrednog subjekta (OPS), procedure su mapirane, pripremljen je vodič za međusobno priznavanje OPS statusa, a od strane eksperta angažovanog od strane GLZ-a će biti pripremljena i Odluka, koja će, zajedno sa vodičem biti prezentovana CEFTA stranama na sledećem sastanku Podkomiteta za carine i pravila porijekla⁶ i sastanku CEFTA Komiteta za trgovinske olakšice⁷. Cjelokupan dokument će usvojiti CEFTA Zajednički komitet⁸ u najkraćem roku. U dijelu DP 7, EK je informisana da je Vlada Crne Gore na sjednici od 27. septembra o.g. utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Protokola o unapređenju mehanizma rješavanja bilateralnih sporova između CEFTA 2006 potpisnica i imenovala pregovarački tim.

Kad su u pitanju podaci za ažuriranje CEFTA baze podataka od strane MONSTAT-a pojašnjeno je da će podaci statistike stranih filijala (FATS) za 2017. godinu biti publikovani 26. oktobra 2018. godine⁹, nakon čega se može se očekivati i njihov unos u CEFTA bazu podataka. Takođe, podaci spoljnotrgovinske robne razmjene za referentnu 2017. godinu biće unijeti u bazu u najkraćem roku. Rečeno je da Centralna Banka (CBCG) takođe redovno dostavlja raspoložive podatke o međunarodnoj trgovini uslugama i stranim direktnim investicijama (SDI). Kompiliranje podataka za SDI-stanje za 2017. godinu, i revizija za 2016. godinu, je nedavno završeno i preliminarni podaci biće dostavljeni CEFTA Sekretarijatu u skladu sa definisanim rokovima.

EK je pozitivno ocijenila pomoć domaćim kompanijama za usaglašavanje sa međunarodnim standardima kvaliteta, kako je i predviđeno Programom ekonomskih reformi 2016 – 2018. Crnogorska strana je potvrdila da je u toku implementacija trgovinske mjere „Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usklađivanje sa međunarodnim standardima poslovanja“ kao i da sve veći broj crnogorskih preduzeća usvaja međunarodne standarde, pa se samim tim i broj podržanih preduzeća povećava iz godine u godinu. U 2018. godini pozitivno je ocijenjeno i ugovoreno 35¹⁰ aplikacija. Crna Gora je u obavezi da dostavi dodatne podatke o strukturi podržanih preduzeća i to: sektori, izvozno poslovanje, kao i regionalna raspoređenost.

⁵ Podaci o spoljno-trgovinskom režimu su za sada dostupni na web sajtu Ministarstva ekonomije: <http://www.minekon.gov.me/sto>.

⁶ Zakazan za 13. novembar 2018. godine u Tirani, Albanija.

⁷ Tačan datum sastanka još uvijek nije utvrđen. Planirano je da bude održan u prvoj nedjelji decembra 2018. godine.

⁸ Tačan datum sastanka još uvijek nije utvrđen. Planirano je da bude održan u prvoj nedjelji decembra 2018. godine.

⁹ Podaci su objavljeni na <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1284&pageid=67>.

¹⁰ U 2018. godini, po osnovu Programa za povećanje regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usklađivanje sa međunarodnim standardima poslovanja, ugovoreno je ukupno 35 aplikacija. Konačan broj odobrenih aplikacija za 2018. godinu biće dostupan do 15. decembra, kada su preduzeća u obavezi da implementiraju ugovorene aktivnosti i dostave Ministarstvu ekonomije dokaznu dokumentaciju za refundaciju sredstava.

EK je informisana da su u toku pregovori za zaključenje Sporazuma o izmjenama i dopunama Sporazuma sa Turskom. Pregovori se vode u dijelu pristupa tržištu poljoprivrednih proizvoda i usluga, a Komisija će biti detaljno informisana o rezultatima istih po zaključenju Sporazuma. Sporazum sa Turskom, kao i ostali sporazumi o slobodnoj trgovini, će biti otkazani danom u članjenja u EU.

Kad je u pitanju Bregzit i odnosi sa EU, EK je pojasnila da će do kraja tranzicionog perioda (decembar 2020. godine) u pogledu odnosa sa Crnom Gorom Velika Britanija biti tretirana kao dio EU.

Preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti:- tačka 3. Trgovina

- Nastaviti sa aktivnostima vezanim za uspostavljanje regionalnog ekonomskog područja i implemetaciju preuzetih obaveza. Komisija očekuje napredak u ovoj oblasti.
- Dostaviti nacrt Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene sa tabelom usklađenosti što je prije moguće.
- Dostaviti okvirne rokove za usvajanje podzakonskih akata za oblast izvoznih kredita.
- Dostaviti TFA notifikacije koje se odnose na transparentnost i Akcioni plan za primjenu Strategije trgovinskih olakšica.

Dodatno, Crna Gora je u obavezi da dostavi podatke o STO obukama službenika za različite oblasti trgovine. Takođe, potrebno je dostaviti i podatke o strukturi podržanih preduzeća u vezi sa Programom povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usklađivanje sa međunarodnim standardima poslovanja.

4. PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA

U okviru tačke zakonodavstvo i institucionalni/administrativni kapaciteti, predstavnici EK su pozitivno ocijenili unutrašnju reorganizaciju Ministarstva ekonomije za jačanje podrške preduzetništvu kroz osnivanje novog Direktorata za investicije, razvoj MSP i upravljanje EU fondovima („one stop shop“), koji će pomoći preduzećima u informisanju i boljoj implementaciji različitih vidova podrške biznisu. EK takođe pozdravlja inicijative za unaprjeđenje efikasnosti i koordinacije politika, kao što je osnivanje Savjeta za konkurentnost, ali i Direkcije za industrijsku politiku u okviru Direktorata za industriju i transformaciju Ministarstva ekonomije.

U dijelu MSP politike, EK pozdravlja donošenje nove Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2018-2022, sa Okvirnim Akcionim planom na koju je EK dala komentare i za koju naglašava da je u pitanju kvalitetan i koristan dokument posebno sa aspekta usaglašenosti svih ciljeva Strategije sa 10 principa SBA. Crnogorska strana je informisala EK o aktivnostima novoformiranog Direktorata za investicije, razvoj MSP i upravljanje EU fondovima, kao i da su prihvaćene sugestije dobijene od EK na tekst Strategije i da su definisane mjere usklađene sa preliminarim preporukama iz SBA izvještaja čiji će konačni rezultati biti objavljeni početkom 2019. godine, a odnose se na jačanje promocije izvoza i intenziviranje aktivnosti na promovisanju izvoznog poslovanja. Dodatno, EK je informisana da je urađen Akcioni plan za 2018.godinu, kao i da je za IVQ 2018. godine u planu izrada Akcionog plana za 2019. godinu. EK očekuje dostavljanje finalne verzije Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2018-2022 sa Okvirnim akcionim planom i Akcionog plana 2018. godine.

Kada je riječ o tački učešća Crne Gore u COSME programu, EK je informisala Pododbor o statusu pristupa IRF CG COSME programu, čija aplikacija za instrument kreditnih garancija je u administrativnoj proceduri odobrenja koje se očekuje tokom novembra 2018. godine, kao i da se formalan pristup COSME programu za IRF CG očekuje tokom IQ 2019.godine. EK takođe prati implementaciju EEN Montenegro projekta i aktivnosti čije rezultate smatra dobrim i konzistentnim. U

segmentu programa Erasmus za mlade preduzetnike (Erasmus for young entrepreneurs), EK je zatražila informacije o kontakt tački u Crnoj Gori i realizovanim aktivnostima. Predstavnici crnogorske delegacije su informisali EK da EEN radi na promociji programa kao i da je kontaktna tačka NVO organizacija ZID od koje će se u narednom periodu obezbijediti neophodne informacije.

U segmentu usklađivanja sa Direktivom o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama 2011/7/EU, EK je informisana o statusu Zakona o izmjeni Zakona o visini zatezne kamate, izmjene k.s. sa 7% na 8% kao i da se Zakon nalazi u skupštinskoj proceduri usvajanja. Predstavnici EK su uputili pitanje crnogorskoj strani u vezi sa dinamikom implementacije Direktive 2011/7/EU o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama i shodno tome i tabeli usklađenosti postojećeg propisa sa navedenom Direktivom. EK je upoznata da je, shodno internim medjuresorskim konsultacijama, Ministarstvo finansija određeno kao nosilac aktivnosti u svrhu okončanja procesa usaglašavanja sa Direktivom. U tom smislu, Ministarstvo finansija će uz ekspertsku podršku raditi na izradi analize usaglašenosti regulatornog sistema sa Direktivom i shodno tome će se tokom 2019. godine precizirati dalje aktivnosti na pripremi novog regulatornog okvira, tabele usklađenosti i rokova za potpuno primjenu Direktive. Nakon okončanja ovih aktivnosti Ministarstvo finansija će informisati EK i u skladu sa datim instrukcijama utvrditi regulatorni okvir.

Po pitanju srednjoročne revizije Industrijske politike Crne Gore do 2020, EK je zatražila informacije o statusu dokumenta i donatorskoj podršci. Crnogorska delegacija je informisala EK da se, u okviru regionalnog projekta saradnje sa GIZ „Održivi razvoj i zapošljavanje u SEE- Industrijska politika u skladu sa Poglavljem 20“, u segmentu nacionalne komponente projekta, planira ocjena implementacije i revizija Industrijske politike. Revizija će obuhvatiti analizu i ocjenu implementacije Akcionih planova za 2016-2018. godine i ostvarenost postavljenih ciljeva i rezultata. Nakon ocjene i definisanja preporuka, uradiće se novi revidirani dokument industrijske politike i biće obezbijeđeno njegovo usklađivanje sa EU inoviranom Industrijskom politikom (COM 2017/479). Naglašeno je da je, uz prethodno usaglašavanje sa EK, sa GIZ definisan Projektni zadatak (ToR) za konsultantsku podršku reviziji, kao i da će projekat početi 01. decembra 2018. godine, sa planiranim trajanjem do 01. aprila 2019. godine. Dodatno, EK je najavila da će uskoro objaviti nacrt indikatora za praćenje nove EU Industrijske politike i dostaviti Crnoj Gori kako bi dokument poslužio u procesu revizije sadašnje politike.

EK je, takođe, dala informacije da su u okviru Innovation Scoreboard definisani indikatori za praćenje industrije i očekivanje da Crna Gora može biti uključena u praćenje u toku 2019. godine. Crnogorska strana je informisala EK da je statistika inovacija u Crnoj Gori započeta pilot istraživanjem koju je sproveo Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT) u toku 2018. godine, dok su rezultati istraživanja validirani od strane EUROSTAT. U 2019. godini će se primjenjivati inovirani upitnik, koji će obuhvatati širok spektar indikatora, čime će se omogućiti priključivanje European Innovation Scoreboard. Referentni period za koji će da se prikupljaju podaci u toku 2019. godine, je 2016-2018 godina.

U dijelu turizma, EK je konstatovala da je, kao i ranije, turizam uspješna tema i da se iz dostavljenog izvještaja zaključuje da Crna Gora sprovodi različite aktivnosti u cilju unapređenja sektora. Crnogorska strana je dobila sugestiju od EK da u narednom periodu posveti pažnju aktivnostima koje se tiču digitalizacije i unapređenja kadrova u sektoru turizma, koji predstavljaju prioritete u okviru EU. Takođe, EK je uputila poziv predstavnicima Crne Gore oko učešća na sastanku TAC (Tourism Advisory Committee) koji će se održati 6. novembra 2018. godine u Briselu za koji je Crna Gora je dobila poziv jer ima status posmatrača na tim sastancima, s obzirom da se na dnevnom redu pomenutih sastanaka nalaze sve aktuelne teme za oblast turizma. Crnogorska strana je informisala EK da će njeni predstavnici uzeti učešće posebno imajući u vidu značaj ovih sastanaka.

Preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti:-tačka 4. Preduzetništvo i industrijska politika

- EK ima u vidu da reorganizacija unutar Ministarstva ekonomije i formiranje novog Direktorata (Direktorat za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima) omogućava jačanje koordinacije.
- EK pozdravlja donošenje Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018 – 2022 i Pregleda aktivnosti na planu razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori u 2018. godini sa osnovom za pripremu Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori za 2019. godinu i očekuje dostavljanje finalne verzije oba materijala.
- EK je informisana da je u cilju usaglašavanja važećeg Zakona o visini stope zatezne kamate sa Direktivom 2011/7/EU o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u komercijalnim transakcijama, Zakon u skupštinskoj proceduri. EK očekuje da dobije tabelu usaglašenosti za regulatorni okvir koji se usklađuje sa Direktivom, kada bude raspoloživa.
- Crna Gora se obavezuje da će poslati finalnu verziju Nacrta revidiranog dokumenta Industrijske politike Crne Gore na mišljenje, nakon obavljenih konsultacija sa javnim, privatnim sektorom, donatorima i ostalim relevantnim institucijama, početkom II kvartala 2019. godine.
- Crna Gora je informisala EK da Vlada planira da usvoji revidirani dokument Industrijska politika Crne Gore, sa okvirnim višegodišnjim akcionim planom za implementaciju, u II kvartalu 2019.godine.
- Crna Gora se obavezuje da EK dostavi detaljne tabele iz Izvještaja o sprovođenju Akcionog plana Industrijske politike do 2020.godine, za 2017.godine (grafik 3. Odnos planiranih i realizovanih sredstava prema strateškim ciljevima) i za 2018. godinu kada budu izrađene.
- EK će dostaviti Crnoj Gori nacrt seta indikatora za inoviranu Industrijsku politiku EU (COM 2017/479) koji može biti primijenjen prilikom izrade revidiranog dokumenta Industrijske politike.
- EK je pribelježila informaciju da Crna Gora (MONSTAT) radi na statističkom istraživanju o inovacijama za period 2016 – 2018. (pilot istraživanje). Od 2019. godine primjenjivaće se inovirani upitnik, koji će obuhvatati širok spektar indikatora, a što će omogućiti priključivanje Crne Gore Tabeli inovacija EU (European Innovation Scoreboard).
- EK upućuje čestitke Crnoj Gori na uspješnoj politici u oblasti turizma.
- EK pozdravlja učešće predstavnika Crne Gore (Ministarstva održivog razvoja i turizma) na sastanku Tourism Advisory Committee, koji će se održati 6. novembra 2018. u Briselu, na temu "Tourism Policy in EU Countries".

5. CARINSKA UNIJA

U pripremi za sastanak Pododbora, Crna Gora je dostavila detaljne informacije o napretku postignutom u periodu od oktobra 2017.god do septembra 2018. god.

Predstavnik Uprave carina se u uvodnom dijelu zahvalio Evropskoj komisiji na prihvatanju poziva Crne Gore da organizuju regionalnu radionicu u Budvi (novembar 2018) na temu primjene Carinskog zakona Unije i IT rešenja, koja će pomoći boljem sagledavanju budućih koraka i pravljenju mape puta za primjenu UCC-a, i u kratkim crtama informisala o ključnim aktivnostima koje se tiču zakonodavstva, reformi u carinskoj službi i IPA projektima. Predstavnici Evropske Komisije su dalje informisani da su, u periodu do održavanja sastanka Pododbora, pripremljeni i predlozi izmjena Uredbe za sprovođenje carinskog zakona i Uredbe o uslovima za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta, koji se trenutno nalaze u Vladinoj proceduri, i očekuje se da uskoro budu usvojeni. Naglašena je važnost usvajanja ovih propisa, obzirom da je UC u svojim aktivnostima za sledeću godinu planirala i obavezala se da kroz programe validacije iz Dodatnog Protokola 5 CEFTA Sporazuma, učestvuje u međusobnom priznavanju AEO statusa.

Crnogorski predstavnici su dodatno istakli da je u toku procedura za donošenje novog Zakona o državnoj upravi, u skladu sa kojim Uprava carina postaje samostalni organ, čime će biti u obavezi da

donele novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, što su predstavnici EK pozdravili i naglasili da vjeruju da će time carinska služba steći potrebnu samostalnost, prevashodno u zapošljavanju stručnog (IT) kadra.

Antonio Blanko (DG TAXUD) istakao je da se raduje održavanju radionice u Budvi na temu primjene UCC-a i izrazio spremnost da eksperti EK pruže pomoć. Izrazio je mišljenje da su izmjene carinskog zakona odlična vijest, te da smatra da je potrebno izvršiti preraspoređivanje službenika, zapošljavanje novih službenika, naročito kvalifikovanih i stručnih inženjera, imajući u vidu potrebe implementacije NCTS-a i akciznog sistema. Izrazio je nadu da će Crna Gora biti u mogućnosti da podstakne kompanije da apliciraju za AEO status.

EK je informisala crnogorsku stranu o najnovijim izmjenama u EU zakonodavstvu, na osnovu kojih će se proširiti carinske kontrole gotovine (cash control) poslate u poštanskim ili teretnim pošiljakama, kartice sa unaprijed uplaćenim sredstvima i robe velike vrijednosti poput zlata.

Kada je u pitanju implementacija UCC, istakao je da mnogo veće i razvijenije carinske službe imaju probleme sa implementacijom, zbog njegove kompleksnosti, i da je vjerovatno da će postojati kašnjenje u punoj primjeni UCC-a, ali da do 2025. godine UCC treba da bude potpuno implementiran.

Na interesovanje predstavnika EK u vezi razvoja i rada carinske laboratorije, te tendera koji je bio pokrenut za nabavku opreme, obaviješteni su da je u toku žalbena procedura za postupak javne nabavke laboratorijske opreme za ispitivanje nafte i naftnih derivata Uprave carina, te da se čeka odluka Državne komisije za kontolu postupaka javnih nabavki.

Ukoliko se tender obustavi, Uprava carina planira da se nabavka laboratorijske opreme ostvari putem objavljivanja dva tendera i to: tender za nabavku opreme za ispitivanje nafte i naftnih derivata i tender za nabavku opšte opreme(vage, peći za žarenje, mašina za pranje laboratorijskog posuđa i sl.). Ovo iz razloga kako bi se nabavka opreme uspješno realizovala. Uprava carina bi u tom slučaju angažovala stručnog konsultanta radi pripreme tenderske dokumentacije

Imajući u vidu značaj priprema za pristupanje Crne Gore Konvenciji o zajedničkom tranzitu i Konvenciji o olakšicama u trgovini robom, predstavnici Crne Gore su izvijestili da IPA 2014 projekat za NCTS (Faza 5) treba da počne sa realizacijom krajem ove ili početkom sledeće godine. Od tri tenderske procedure, dvije su okončane i dobijena je saglasnost EU delegacije u Crnoj Gori za izvještaj o evaluaciji ponuda po tenderu za poslovnu podršku i za nabavku opreme. Tender za IT implementaciju je završen od strane UC i čeka se saglasnost EU delegacije na izvještaj o evaluaciji ponuda.

Predstavnici EK su istakli da je veoma bitno objasniti privrednom okruženju zašto su ovi sistemi toliko značajni i zašto se toliko novca ulaže u njih, te na koji način će olakšati posao uvoznika i izvoznika.

Kada je u pitanju carinska saradnja EK i Crna Gora su informisali jedni druge o kontakt tačkama za razmjenu informacija u okviru saradnje sa OLAF-om. Predstavnici EK su u ime OLAF-a čestitali na poboljšanju razmjene informacija te ohrabрили da se nastavi tim putem. Naveli su da su zemlje Zapadnog Balkana, a posebno Crna Gora, ključni partneri u borbi protiv nelegalne trgovine i prevara. Posebno su čestitali na nedavnom uspjehu u Luci Bar u razbijanju lanca krijumčarenja cigareta i na broju lica koja su uhapšena tom prilikom. Pozdravili su aktivnu ulogu Crne Gore koju ima u Sporazumu o suzbijanju nelegalne proizvodnje cigareta iz oktobra 2017. godine, i naglasili da EU razvija IT sistem pomoću kojeg će, od kraja maja 2019. godine, biti moguće utvrditi porijeklo i rutu distribucije za ovu vrstu akcizne robe. Ukoliko Crna Gora bude htjela da razvija ovaj sistem, imaće podršku EK.

Preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti:-tačka 5. Carinska unija

- Crna Gora se saglasila sa EK Da postoji potreba i za Upravu carina i za Poresku upravu da razvijaju odgovarajuće IT sisteme sa akcentom na angažovanju kvalifikovanih IT stručnjaka;
- Crna Gora se obavezala da, u dijelu međusobne administrativne pomoći, nastavi sa razmjenom informacija sa OLAF-om po pitanju sprečavanja krijumčarenja cigareta;
- Crna Gora se obavezala da će EK dostaviti informaciju o tenderskoj proceduri za nabavku laboratorijske opreme iz IPA II 2015.

6. OPOREZIVANJE

Crnogorski predstavnici su na sastanku obezbijedili detaljne informacije, u pisanoj i usmenoj formi, koje se odnose na napredak ostvaren u periodu januar– septembar 2018. godine u oblasti poreza u dijelu zakonodavstva, institucionalnih i administrativnih kapaciteta i donatorske pomoći. Takođe, ukazano je na izmjene koje su izvršene u dijelu akciznog zakonodavstva, odnosno promjene visine akcize na cigarete i gazirana pića sa dodatkom šećera. S tim u vezi, data su detaljna pojašnjenja u vezi navedenog zakonskog rješenja i ukazano da se istim želi osigurati stabilnost tržišta, stvoriti uslovi za smanjenje prostora za nelegalnu trgovinu cigaretama čime bi se doprinijelo i obezbjeđenju izvjesnijih budžetskih prihoda u budućnosti, po osnovu akciza. Predstavnici EK su ukazali neophodnost za podsticanje kontrolnih mehanizama, kao i vršenje funkcije nadzora, kod prometa duvanskim proizvodima, kao i obezbjeđivanje postepenog povećavanja nivoa akciza u narednim godinama.

EK je informisana da je Crna Gora postala članica Globalnog foruma kao i da će u narednom periodu poslati pismo namjere u vezi sa potpisivanjem Multilateralne Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći iz oblasti poreza kao i pristupanje Inkluzivnom Okviru za BEPS. Pored navedenog, pomenuta je i realizacija dva projekta (IPA 2014 “Pomoć Poreskoj upravi Crne Gore”) čija realizacija je u toku kao i da je započeta realizacija projekta koji se finasira kreditom Svjetske Banke u vrijednosti od 14 miliona eura (koji podrazumijeva reinžinjeriing poslovnih procesa i uvođenje integrisanog IT sistema)..

Preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti:-tačka 6. Oporezivanje

- Crna Gora se obavezala da će EK dostaviti akcizni kalendar za postepeno povećanje visina akciza na cigarete i gazirana pića sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje i aromatizaciju (“akcizni kalendar”).
- Crna Gora se obavezala da će u narednom periodu poslati pismo namjere u vezi sa potpisivanjem Multilateralne Konvencije o uzajamnoj administrativnoj pomoći iz oblasti poreza kao i pristupanje Inkluzivnom Okviru za BEPS, te shodno tome posvetiće se primjeni minimalnih standarda BEPS-a.
- Crna Gora će EK poslati statističke podatke o reprogramu duga poreskih obveznika.